

Mit tanulhat egy mai zenepedagógus 30-40 évvel ezelőtti órajegyzetektől? Forráselemzés, szövegpreparálás a Kokas-hagyatékban

Geréné Kristóf Katalin – Deszpot Gabriella

Kulcsszavak: Kokas-pedagógia, szakmódszertan, hagyaték-feldolgozás, forráskutatás

Absztrakt

A LFZE Kodály Intézete kecskeméti zenepedagógiai külön gyűjteményének Kokas-hagyatékában 2012-ben elkezdődött az ún. „óramondások” papíralapú, gépelt szövegeinek digitalizálása. Ezek az órajegyzetek Kokas Klárának a Budapesti Művelődési Központban tartott gyermekfoglalkozásairól készültek túlnyomó részben 1984 és 1986 között. A neves zenepedagógus új műfajt teremtett azzal az 1970-es évek végén, hogy zene-mozgás foglalkozásait a történésekkel egy időben rámondással követte, szinkronban „közvetítette” egy megfigyelő munkatárs és kazettás diktafon segítségével. Ezek a hangjegyzetek, interpretációk legépelésre kerültek, amelyeket később Kokas Klára átolvasott, és szükség szerint reflexiókkal is ellátott. Az „óramondások” több tucat hangkazettán, ill. több száz oldalnyi szöveggént várják a szintetizáló tudományos feldolgozást. E történeti kutatás a kezdeteknél tart, és két éve lépett intenzívebb szakaszba, amelynek célja a Kokas-hagyaték foglalkozás-leírásainak kutathatóvá tétele pl. tartalomelemző szoftverek segítségével.

Az órai jegyzetek gondozásával és rendszerező feldolgozásával kutató páros foglalkozik. A munka oroszlánrészét az az önkéntes kutató végzi, aki forráselemzést is folytat, miközben újragépeli a szövegeket. A forráselemző munka, vagyis az értelmező szövegpreparálás jelen fázisában arra fókuszál, hogy „ki, mit mondott és kinek”, továbbá általában milyen aktivitási formák voltak a jellemzők, és az kiknek a szereplésével valósult meg. Követi azt is, hogy mindez milyen dal, zenei és játékrepertoár keretében történt. E tartalomelemzés jelen fázisában tipográfiai kódolással, ill. a szöveg újratördelésével valósul meg. Például a függő beszéd átírása párbeszédbe, az énekelt dalok, a hallgatott zenék, a személynevek különféle betűstílussal való jelölése, háttérszínezés használata a manuális kiemelések szemléltetésére stb. Az eredetileg homogén szöveget nemcsak a tipográfiával súlypontoszuk, hanem az új szerkesztésbe beemeljük Kokas Klára margón megjelenő kézírásait, jelöléseit is. Továbbá az eddig külön-külön lévő leírásokat egy-egy dokumentumba rendezzük csoportonként és azon belül kronologikusan.

Eddig összesen 57 foglalkozás feldolgozása történt meg. Az így nyert, könnyebben kezelhető értékes szakmai anyagok lehetőséget adnak majd további kutatásokra. A feljegyzésekből követhetők Kokas Klára rendkívüli, kreatív pedagógiai megoldásai és a folytonos pozitív megerősítés; a sztereotípiák kerülése, igényessége, alapossága, mindenre odafigyelő precizitása, kiemelkedő empátiája. Kiolvashatók az elmélyült, felelős reflexiók egyes helyzetekről, tanítványokról. Az ún. klasszikus Kokas-órák felépítése bizonyítottan követhető. Mindez kiváló segítséget nyújthat az új zenepedagógus nemzedékeknek ötletek merítésére, továbbgondolására is, adaptálásra saját tanítványok számára.

Szakirodalom

Deszpot Gabriella (2014): *Mozgás és zeneolvasás Kokas-pedagógiával. Fejlesztések kulturális tartalmak és a dokumentumok tartós megőrzéséhez*. Kutatói beszámoló. LFZE Kodály Intézet, 23.

Deszpot Gabriella (2012): Gondolatok Kokas Klára utolsó könyvéről. *Új Pedagógiai Szemle*, 2012. 11-12. sz. Új Pedagógiai Szemle, 246-258. [on-line] http://epa.oszk.hu/00000/00035/00155/pdf/EPA00035_upsz_2012_11-12_246-248.pdf

Kokas Klára (1992): Látni és Láttatni. In: Kokas Klára: *A zene felemeli a kezeimet*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 77-86.

Kokas Klára (2012, szerk. Tóth Teréz): *Megfésültem a felhőket. Gyerekeim zenébe bújó története*. Kokas Klára Agape Zene-Életöröm Alapítvány, Budapest. 155.